

4 • 2008

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Huhtikuu

Teemana harrastukset

Kuurosokeat tarvitsevat monenlaisia palveluita

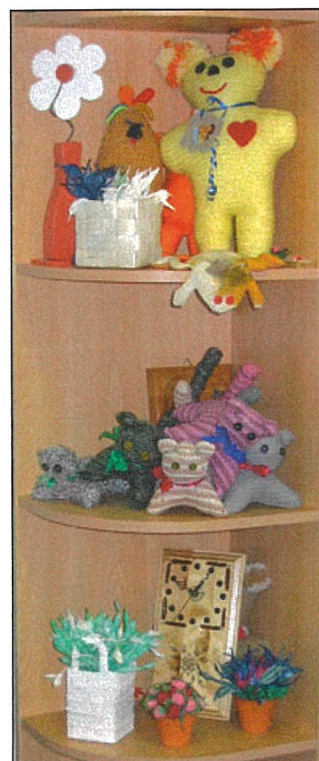
Kajaanin päivätoiminta täytti kolme vuotta

Sisältö:

Pääkirjoitus: Organisaatiomuutos puhuttaa.....	3
Harrastukset pitävät yllä Karin kuntoa ja henkistä vireyttä.....	4
Kuukauden aforismi.....	6
Vesijumpassa.....	7
Martille kalastaminen on elämäntapa.....	8
Kuurosokeat tarvitsevat monenlaisia palveluita.....	11
Voppi voi olla mielekäs ratkaisu	14
Olin minä ennen koulutyttö.....	15
Viisi kysymystä.....	16
Apuvälinekysely.....	17
Kajaanin päivätoiminta juhli kolmea vuottaan.....	18

Seuraava Tuntosarvi nro 5 ilmestyy 23.5. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 7.5.

Kannen kuvassa **Kari Hyötylä** esittelee Ilves-varusteitaan. Kuva: **Tuija Wetterstrand**. Takakannen sekä viereisen palstan kuvassa Kajatuvan käsitöitä. Kuvat: **Hilkka Kälkäinen**.

Kysely: Mitä toiveita vuodelle 2009

Tervehdys kaikille! Nyt kerätään toiveita vuoden 2009 toimintaan. Millaisia kursseja toivot, millaisia leirejä haluat? Tai jotain muuta toimintaa? Lähetä toiveesi ja ehdotuksesi minulle 4.5.2008 mennessä sähköpostilla aatos.ahonen@pp.nkl.fi, tai soittamalla tai lähettämällä tekstiviesti numeroon 0407046287 tai sitten kirjeitse osoitteella:

Aatos Ahonen
Vitakuja 3
96440 Rovaniemi

TUNTOSARVI 34. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Toimitus:** Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kauko Kokkonen, Merja Vähämaa, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselförtelet ilmestyy 5 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini, Tampere. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti

Organisaatiomuutos puhuttaa

Kevätkokouksen ajankohta lähestyy. Kevätkokouksessa Onnelassa päätetään järjestön organisaatiomuutoksen tulevaisuudesta. Ennen kokouksen alkua on varattu aikaa organisaatiomuutoksesta keskusteluun ja tiedottamiseen. Tilaisuudessa mm. esitellään muutamia organisaatiomalleja ja kerrotaan strategian kehittämisen nykytilanteesta.

Ei ole kovin yleistä, että ennen vuosikokouksen alkua keskustellaan tulevasta päätöksistä ja annetaan tietoa. Tämä organisaatiomuutos on kuitenkin niin iso asia ja vaikuttaa pitkälle tulevaisuuteen, että hallitus haluaa antaa jäsenistölle tietoa päätöksenteon pohjaksi. Ja ennen kaikkea halutaan antaa mahdollisuus avoimeen vuoropuheluun. Tätä avointa vuoropuhelua olisi pitänyt käydä jo aikaisemminkin organisaation kehittämisen eri vaiheissa.

Syyskokous päätti viime marraskuussa, ettei organisaatiomuutos astu voimaan tämän vuoden alusta, kuten hallitus esitti. Tämä päätös on puhututtanut jälkikäteen paljon. Eri-tyisesti se on aiheuttanut huolestumista henkilöstössä. On pelätty or-

ganisaation kehittämiseen käytetyn suuren työpanoksen menevän hukkaan. On pelätty myös, että koko kehittäminen aloitetaan alusta.

Mielestäni nämä huolestumiset ja pelot olisi voitu välttää juuri avoimen vuoropuhelun avulla. Eikä vuoropuhelun ja avoimuuden ilmapiiriin käynnistäminen ole vielä myöhäistä. Päinvastoin! Nyt on korkea aika käynnistää tämä vuoropuhelu ja hallitus on omalta osaltaan siihen valmis ja halukas.

Organisaation kehittämiseen tähän asti käytetyt voimavarat eivät ole menneet hukkaan. Tehty työ on tulevan kehittämisen hyvänä pohjana. Organisaation kehittäminen jatkuu, se ei pysähdy. Kevätkokous tekee päätöksensä organisaatiomuutoksesta ja sen mukaisesti viedään kehittämistyötä eteenpäin johdonmukaisesti. Uskon henkilökohtaisesti siihen, että silloin voidaan olla turvallis- sin mielin ja työrauha palautuu.

Kaunista ja iloista kevättä kaikille!

Seppo Jurvanen
puheenjohtaja■

Harrastukset pitävät yllä Karin kuntoa ja henkistä vireyttä

Tuija Wetterstrand

Kari Hyötylä on loistava esimerkki aktiivisesta ihmisestä. “Käyn shakkikerhossa, kuurosokeiden kerhossa, kuntosalilla ja kävelylenkillä. Kesällä pyöräilen tandemilla. Uutiset luen säännöllisesti ja tamperelaisen jääkiekkjoukkue Ilveksen pelien tuloksia seuraan joka kerta.”

Kari esittelee ylpeänä Ilveksen toisfanin kokoelmansa: kaksi Ilves-pussakkaa ja Ilves-pipon. Paikan päällä itse otteluissa Kari ei ole toistaiseksi vielä käynyt. “Jos Ilves pääsee mitalipeleihin asti, niin sitten”. Jääkiekosta Kari Hyötylä kertoo olleensa kiinnostunut jo pienenä poikana, kun asui vielä Lapissa. Hämeenlinnassa asuessaan Karin suosikkijoukkue oli Hämeenlinnan Pallokerho. Tampereelle muutettuaan hän siirtyi Ilveksen kannattajaksi. Myös jalkapalloa Kari sanoo seuraavansa mielellään, suosikkijoukkue on Tampere United.

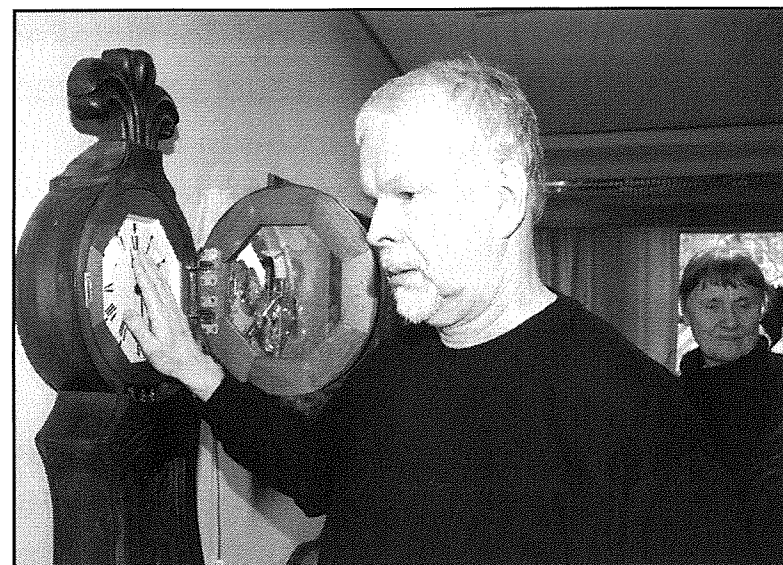
Tulkki on minulle todella tärkeä!

Täysin kuurosokeana Kari tarvitsee toisen henkilön apua harrastuksiin-

Kari Hyötylä saa kännykkäänsä tiedot jääkiekkopelien tuloksista. Braillo-laitteen avulla hän pystyy lukeman tulokset itsenäisesti.

sa. Kävelyseuraa hän saa SPR:n vapaaehtoispalvelun kautta. Kunta maksaa SPR:lle 35 tunnin avustajan palkan vuodessa. Hervannan kuntosalilla Kari käy kaksi kertaa viikossa, siellä apuna on tulkki. Tulkin kanssa hän myös lukee uutiset kolmena päivänä viikossa sekä käy shakkikerhossa. “Tulkki on minulle todella tärkeä”, Kari painottaa. Minimituntimäärä 360 tulkkituntia vuodessa ei Karille riittäisi alkuunkaan. “Onneksi minulle on myönnetty hakemuksesta lisää tulkkitunteja.”

Vas. Kari Hyötylä kotia koristaa komea kaappikello, joka on Karin isän omin käsin tekemä. Kari on keksinyt ruuvata kellotauluun pienet merkit, näin hän pystyy itse käsin tunnustelemaan aikaa. Taustalla Hilikka-vaimo. Oik. Toinen Karin nerokkaista keksinnöistä on ollut laittaa ovensuuhun pieni teline, johon oma ja Hilkan valkoinen keppi kätevästi kiinnittyvät. Näin kummankin keppi löytyy helposti, eikä jää pyörimään jalkoihin.

Kuntosaliharjoittelun ja kävelylenkkeilyn ansiosta Kari Hyötylä on erinomaisessa kunnossa. Kari haluaisi kannustaa muitakin kuurosokeita liikumaan enemmän. “Kerran viikossa käyn myös kuurosokeiden kerhon omalla kuntosalivuorolla harjoittelemassa. Siellä on ollut vain muutama muu kuurosokea minun lisäksi. Toivoisin, että kuurosokeita kävisi kuntosalille enemmän, ettei vuoroa tarvitsisi lopettaa.” Myös tandempyöräilyyn Kari on yrittänyt innostaa muita kuurosokeita. “Toistaiseksi huonolla menestyksellä”, Kari harmittelee.

Shakkia rakastan!

Ruumiinkunnon lisäksi Kari Hyötylä pitää huolta myös älyn vireydestä.

Shakki on hänelle harrastuksista rakain. “Aloin harrastaa shakkia vuonna 1990. Nyt käyn kerran viikossa pelaamassa Tampereen keskustassa kokoontuvassa Tammer-shakkikerhossa. Kaikki muut kerholaiset ovat näkeviä ja kuulevia. Pelit ovat nopeita ja se on vaikuttanut omaan pelityyliini. Myös kuurosokeiden kanssa pelatessa saatan tehdä liian nopeita siirtoja, vaikka harkinta-aikaa olisi enemmän.” Kari pelaisi mielellään useammin shakkia kuurosokeiden ja näkövammaisten kanssa, mutta ei ole löytänyt Tampereelta pelikavereita.

Shakkikisoihin Kari on osallistunut sekä näkevien ja kuulevien että kuurosokeiden omissa kisoissa. Pelatessa Karilla on oma Aviriksestä (en-

تين Apuvälinekeskus) tilattu shakkilauta, josta on helppo käsin tunnistella pelitilannetta. Mustat ruudut erotuvat siitä, että ne ovat laudassa koholla ja mustissa nappuloissa on tunnistettava metallipää.

Brailinosta apua harrastuksiin

Karin puolisolalle **Hilkalle** myönnettiin apuvälineenä Suomen ensimmäinen Brailino-laite. Brailinon avulla täysin kuurosokea voi lukea ja lähettää tekstiviestejä matkapuhelimeen liitetyn kannettavan pistenäytön avulla. Hilka houkutteli Karin perehtymään laitteeseen. "Aluksi kieltäydyin, koska sekä kännykkä että Brailino tuntuivat niin vaikeilta käyttää", Kari tunnustaa. Viittomakieliselle Karille ongelmia tuottivat myös suomen kieli ja pistekirjoitus. "Menin **Anne Metsäpuron** vetämälle kurssille Toimintakeskukseen. Kolmannella kurssilla tuntui, että alan ymmärtää jotain."

Nyt Kari kertoo olevansa todella tyytyväinen siihen, että jaksoi opiskella. "Lähetän monta viestiä päivässä. Vaimolle ja äidille tulee tietenkin viesteilyä. Aluesihteerille ja tulkkivälitykseen ja SPR:n vapaaehtoispalveluun voin nyt olla myös suoraan yhteydessä", Kari luettelee tyytyväisenä.

Shakkikisoista Kari tiedottaa vaimolle, että onko tullut voitto vai tappio ja kyselee kotikuulumiset. Jääkiekkotu-

lokset Kari saa nyt Toimintakeskuksen työntekijältä suoraan omaan kännykkäänsä. "Enää ei tarvitse lähteä erikseen kysymään tai jännittää tuloksia seuraavaan päivään. Jos Ilves on voittanut pelin, menen tyytyväisenä nukkumaan. Jos Ilves häviää, niin uni ei tahdo tulla."

Joskus kaipaisi enemmän seuraa

Harrastuksistaan huolimatta Kari Hyötylä miettii, että olisi välillä mukava tutustua aivan uusiin ihmisiin. "Mutta muihin kuurosokeisiin on vaikea tutustua." Onneksi seurana on oma puoliso. Hilka-vaimon lisäksi Kari Hyötylälle rakas ihminen on oma äiti. Äiti asuu kaukana Lapissa Karin synnyinsijoilla. Haastattelun lopuksi Kari Hyötylä vannottaakin minua, että laitan juttuun häneltä terveiset äidille, joka lukee säännöllisesti Tuntosarvea. Tässä ne tulevat:

"Paljon terveisiä äidille!" ■

Kuukauden aforismi

Anu Mikkola

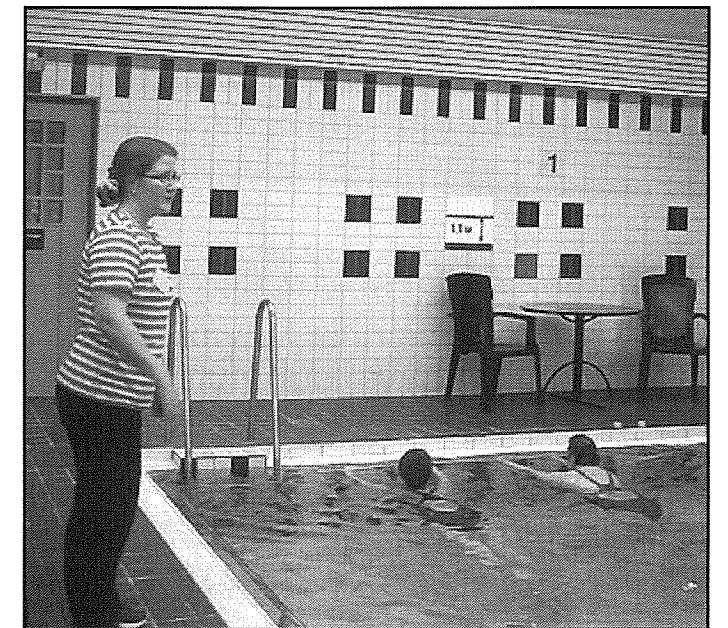
Olen rohkea ja ryhdyn ratsastamaan läpi lumouksen.

Vesijumpassa

Nimimerkki Ojoisten torppari

Eräänä lumisen valoisana iltana me kerholaiset kokoonnuimme sotaveteraanien omistaman Ilveskodin aulaan. Mukana olivat **Aili, Ossi, Samuli, Anja, Hilja, Ari** ja minä tulkkeinemme ja avustajinemme. Tervehdimme toisiamme ja vaihdoimme kuulumisia. Myös ruokailemasta tulevat sotaveteraanit ja lotat tervehtivät meitä ystävällisesti. Siitä tuli hyvä mieli. Sota oli heille kova koettelemus, ja siksi he varmasti osaavat arvostaa myös meitä kuurosokeita. Olen heille kiitollinen urheudesta ja isänmaan puolustamisesta raskaissa taisteluissa. On oikein, että veteraanit saavat tarvitsemaansa kuntoutusta ja hoitoja.

Ponteva ja iloinen liikunnanohjaaja **Kati Sarva** esitteli itsensä sormittan nimensä ja viittoi muutaman sanan. Kati kertoi vesijumpasta ja antoi ohjeita, miten saunassa ja pesutiloissa toimitaan. Hän varoitti meitä liukastumasta. Joukkomme jakaantui kahtia, kun naiset menivät naisten- ja miehet miesten puolelle. Puettuamme uimapuvut päällemme menimme altaalle. Allasosasto oli valoisa ja sielä näki hyvin. Ensin uimme lämmitte-

Vesijumpppaa ohjasi Kati Sarva

lykierroksen. Sitten Kati näytti altaan reunalta, miten vesijumpppaliikkeitä tehdään. Kati oli notkea kuin kissa. Liikutimme ja venytimme jalkoja ja käsiä vedessä Katin ohjeiden mukaan. Vesivoimistelu sujui hyvin ja Kati kehui meitä useaan otteeseen. Muita huvitti, kun minä, joka olen pitkä ja kömpelö, yritin keksiä sopivaa kulmaa itselleni, etten osuisi keneenkään.

Vesijumppa kesti tunnin. Siitä tuli hyvä olo. Lopuksi menimme vielä rentoutamaan jäseniämme porealtaaseen. Kiitimme Katia hyvästä ja helposta vesijumpasta ja rauhallisesta käytöksestä ja viitoimme hänelle kiitosvärsyn. Pesun ja saunan jälkeen kokoonnuimme vielä aulaan ennen kotiin lähtöä. Sotaveteraanit ja lotat vilkuttivat meille toivottaen hyvää kotimatkaa ja vointia. ■

Martille kalastaminen on elämäntapa

Raili Karisaari

Tuntosarven syyskuun numerossa vuonna 1990 oli kuva, jossa iloisesti hymyilevä **Martti Paananen** esitteli Kuopion joukkueen yhteistä, yhden kilon painoista saalista. Sen jälkeen Martti on vetänyt useimmissa kuurosokeiden kalastuskilpailuissa suurimmat kalat - tai ainakin suurimman kokonaissaaliin.

Myös tänä vuonna Martti vei Kalakerho Kalakavereiden järjestämässä kuurosokeiden SM-pilkkikisassa Jäälissä ykkössijan sokeiden miesten sarjassa. Samaisissa pilkkikisoissa joukkuekilpailun voitti Kuopion joukkue, johon kuuluivat Martti Paanasen lisäksi **Lauri Jaakkola**. Ei lainkaan hullumpia saavutuksia mieheltä, joka täyttää toukokuussa kunnioitettavat 81 vuotta!

Puhelinhaastattelussa Martti kertoo, että hänellä on palkintokaapissaan 51 ensimmäistä palkintoa. Ne ovat tulleet kuurosokeiden ja näkövammaisten kilpailuista. Lisäksi on palkintoja hopea- ja pronssisijoista.

Martti Paananen iloitsee kalasaaliistaan kesällä 1990.

Kysymyksiä ja vastauksia kalastuksesta

Mihin sinun kalaonnesi oikein perustuu, onko se kiinni taidoista vai välineistä?

“Kumpaakin tarvitaan, sekä hyviä välineitä että taitoa. Pitää olla aktiivinen siinä hommassa. Olen pienestä pojasta asti kulkenut ongella ja itse opetellut kalastamisen niksit.”

Vanha kansa sanoo, että kalan tulo on paljolti kiinni ilmoista. Pitääkö se paikkansa?

“Kyllä. Pitää olla oikea sää ja sopivat tuulet. Pohjoistuulella ei kala syö. Kuun kierrollakin on merkitystä. Mustan kuun aikana tulee harvoin kalaa. Mutta kun kuu on syntynyt, niin kala alkaa syödä ja käy kiinni pyydyksiin. Täyden kuun aikana kalaa tulee parhaiten. Sama sääntö pätee sekä kesä- että talvikalastukseen.”

Kumpi on mukavampaa, pilkkiminen talvella vai onkiminen kesällä?

“Kyllä pilkkiminen on mukavampaa. Pilkkiongen varressa sen tuntee niin hyvin, kun kala nappaa koukkuun. Talvella verkkokalastuskin onnistuu ihan hyvin yksin, mutta kesällä siihen tarvitaan aina kaveri. Vaimo oli aikaisemmin mukana kalareissuilla mutta nyt hänen terveytensä on sen verran huonontunut, että hän ei pääse mukaan.”

Mitä mietit, kun istut talvella pilkkivannolla?

“Ei siinä ehdi mietiskelemään muita asioita, pitää keskittyä kalan pyytämiseen ja haikailla parempia paikkoja.”

Täytät toukokuussa 81 vuotta. Millainen on kuntosi tällä hetkellä?

“Kunto on nyt ihan tyydyttävä. Polvet vähän reistailevat, mutta hartialihakset pysyvät hyvässä kunnossa kun kairaa 20 –30 reikää päivässä.

Hyötyliikuntaa tule harrastettua joka päivä kun kävelen reilun kilometrin matkan tuonne Kiesimäjärven rantaan. Siitä pitää vielä kävellä samanlainen matka, että pääsen tekemään pilkkiavantoja tai verkoille.”

Kuinka paljon sinä näet, oletko koskaan eksynyt sinne jäälle?

“Olen tällä hetkellä täysin sokea. Näkö meni kokonaan 60-luvun lopulla. Silloin kun vielä näin jonkin verran, eksyin montakin kertaa, joskus aika pahastikin. Mutta hyvällä onnella löysin aina kotirantaan. Nyt minulla on merkkinaru, jonka toinen pää on kiinni rannassa ja toinen pää verkoavannolla noin kilometrin päässä rannasta. Suunnistan jäällä yksin merkkinarun avulla.”

Pujotatko itse madon koukkuun, vai onko sinulla avustaja?

“Itse laitan madon koukkuun, sen laitto onnistuu minulta hyvin.”

Onko koskaan sattunut, että olisit itse tarttunut koukkuun?

“Kyllähän sitä sattuu melko useinkin. Jokin aika sitten koukku oli lattialta tarttunut kiinni sukkaan ja pisti varpaaseen. Ihmettelin, mikä siellä kengässä oikein pistää. Vaimo sai poistettua koukun, eikä tarvinnut edes lähteä terveyskeskukseen.”

Perkaatko itse saaliin ja kokkaat siitä ruoan?

“Itse siivoan kalat, mutta vaimo laittaa niistä ruokaa. Hän joko paistaa tai keittää kalat tai tekee niistä kalakukkoja.”

Mikä on sinusta mieluisin kalaruoka?

“Paistettu hauki on hyvää mutta matikkakeitto on parasta.”

Kuulostaa herkulliselta, voitko kertoa tarkemmin keiton reseptin?

“Siihen ei tarvita kuin tuore talvella pyydetty made, perunaa, suolaa, voita, maitoa pippuria ja vähän muita mausteita. Sinne keiton joukkoon laitetaan myös mateen maksa ja mäti. Mateen maksa on oikein herkkua. Kyllä maistuu hyvältä!”

Onko sinulla kertoa jokin hauska kalajuttu vuosien varrelta?

“Juttuja on kertynyt paljon. Tämän jutun kertojat, **Matti** ja **Paavo** kävivät pilkillä Niiniveden jäällä, samoilla paikoilla jossa itsekin olen ollut pilkillä. Miehillä oli mukanaan pilki, joissa oli melko ohut, vain noin 2,5 kiloa kestävä siima. Matin pilkkiin oli napanut iso hauki, joka myöhemmin punnittiin 9 kilon painoiseksi.

Miehet kertoivat, että varovasti vä-

syttämällä he saivat hauen avannolle jään reunan alle. Kun Matti laitto hattunsa reiälle, hauki lakkasi rimpuilemasta. Mutta sitten tuli pulma; reikä oli kovin ahdas näin isolle haulle. Varusteiden joukosta miehet keksivät polkupyörän pinnan, josta he saivat taivutetuksi vahvan apukoukun. Sen avulla he saivat kalan lopulta vedetyksi avannosta. Miehet laittoivat hauen isoon puulaatikkoon ja traktorin kyytiin ja lähtivät kotiin keuhmaan saalistaan.

Olin paikalla, kun miehet tulivat voitonriemuisena ja alkoivat esitellä isoa saalistaan. Mutta kun laatikon kansi aukaistiin, laatikossa ei ollutkaan mitään. Vähän noloina miehet lähtivät takaisin etsimään saalistaan. Onneksi kala löytyi noin kilometrin päästä matkan varrelta.

Toinenkin juttu muistuu mieleen. Noin 10 vuotta sitten, oli tyttäreni kanssa kalalla Sonkarissa. Sattui olemaan juuri puolikuun aika. Kairattiin reikä noin puolen metrin syvyyteen. Aluksi ei tullut mitään, mutta sitten osui kohdalle kokonainen parvi. Sain yhdestä avannosta kaikkiaan 9,5 kiloa isokokoisia ahvenia. Vajaassa neljässä tunnissa!” ■

Kuurosokeat tarvitsevat monenlaisia palveluita

Tuija Wetterstrand

Viime aikoina on keskusteltu tulkin roolista ja siitä, mitä tulkin tehtäviin kuuluu. Tavoiteohjelman mukaisesti (koh- ta 3) yhdistys vaikuttaa päättäjiin niin, että tulkkipalvelujen tuntirajoitukset poistetaan. Tulkkien koulutusta seurataan ja koulutuksen kehittämiseen vaikutetaan. Kuurosokeille tiedotetaan tulkin roolista, viittomakielen ohjaaja- ja opaspalveluista sekä vapaaehtoistyöntekijöiden saatavuudesta.

Kenelle tulkkipalvelu on tarkoitettu?

Tulkkipalvelu kuuluu kunnan erityisiin palveluihin, eli kunnan on järjestettävä tulkkipalvelu sitä tarvitsevalle. Muita erityisiä palveluita, joita kunnan on lain mukaan pakko järjestää vaikeavammaisille, ovat asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet, asunnon muutostyöt, kuljetuspalvelut ja palveluasuminen. Tulkkipalvelun saamiseksi tarvitaan kunnan tulkkipalvelupäätös. Päätöstä haetaan sosiaalitoimesta vammaispalvelun sosiaalityöntekijältä. Vuonna 2010 tulkkiasiat siirtyvät Kellalle. Kuulonäkövammaisilla on oikeus vähintään 360 tulkkituntiin vuodessa.

Tulkkikoulutus

Viittomakielen tulkin ammattitutkinnon voi suorittaa Humanistisessa ammatikorkeakoulussa Helsingissä ja Kuopiossa sekä Diakonia-ammattikorkeakoulussa Turussa. Tutkinnon laajuus on 240 opintopistettä ja aikaa sen suorittamiseen menee neljä vuotta. Tulkkirekisterin mukaan viime vuoden alussa Suomessa oli noin 700 ammattitutkinnon suorittanutta tulkkia. Tulkin ammatissa heistä työskentelee noin 450.

Käytännössä viittomakielentulkki- tai kirjoitustulkkikoulutuksen suorittaneet tulkit saavat tulkata myös kuurosokeille. Suomen Kuurosokeat ry suosittelee, että kuurosokeille tulkkausta tekevä tulkki on koulutuksensa aikana suorittanut kuurosokeille tulkkaukseen suuntautuvia opintoja ja sillä tavoin syventänyt tietojaan ja taitojaan kuurosokeille tulkkaussessa. Kuurosokeusopinnot suoritettuaan tulkki voi suorittaa kuurosokeiden tulkkirekisterikokeen. Tulkkirekisterikokeen vastaanottajissa on tulk-

kikoulutuksen edustajia, yhdistyksen työntekijä ja tupa-kouluttaja.

Tulkin tehtävä on välittää viesti

Tulkkipalvelua annetaan henkilön tarvitsemalla kommunikaatiotavalla. Kuurosokeiden kanssa tulkin tehtäviin kuuluvat tulkkaus kieleltä toiselle ja kielen sisällä, ympäristön kuvailu ja opastus.

Tulkin tehtävänä on välittää viesti mahdollisimman tarkasti toiselle osapuolelle sellaisessa tilanteessa, jossa osapuolet eivät eri kielen tai kommunikaatiomenetelmän vuoksi voi olla vuorovaikutuksessa suoraan keskenään.

Tulkin ammatillisuutta ohjaa ja määrittää, koulutuksen lisäksi, tulkkauksen etiikkaan perustuva ammattisäännös. Näiden sääntöjen lisäksi on olemassa asioimistulkkiyöryhmän laatimat asioimistulkkien ammattisäännöt. Suomen Viittomakielen tulkit ry:n asioimistulkkausohjeissa kohdassa 13 sanotaan mm., että "Tulkin tehtäviin ei kuulu esim. tulkattavien kuljetus tai saattaminen tai lomakkeiden täyttö. Kirjallisista töistä kuten käännöksistä tulee aina sopia erikseen."

Säännöt on lähtökohtaisesti laadittu kuuroille tulkkausta ajatellen. Kuurosokeiden kanssa tulkkaukseen kuuluu opastus kotoa tai esim. asemalta

tulkkauspaikalle tarvittaessa. Sitä ei tule sekoittaa saattamiseen. Opastamiseen kuluva aika kuuluu tulkkaukseen ja tulee ilmoittaa tilausta tehdessä. Tulkki voi myös kuurosokean pyynnöstä kirjoittaa luennoilla jonkin käsitteen tai lauseen paperille tai esimerkiksi selventää jonkin kalvolla olevan kuvion piirtämällä sen paperille tai vaikka kuurosokean selkään.

Entä jos tarvitsee henkilökohtaista apua?

Tietyissä tilanteissa kuurosokea saatetaan tarvita henkilökohtaista apua. Viittomakielen ohjaaja on koulutettu ohjaus- ja avustustehtäviin. Heidän koulutukseensa kuuluu niitä taitoja ja valmiuksia, joita kuurosokea asiakas tarvitsee. Tällaisia ovat kommunikaatio-, opastamis- ja ympäristön kuvailutaidot. Ongelma on, että tällä hetkellä kuntien ei lain mukaan ole pakko järjestää henkilökohtaista apua. Joillain alueilla on tehty erityisratkaisuja, että tulkkitunteja on käytetty viittomakielen ohjaajan palveluihin tulkin sijaan. Siinä tapauksessa tämä on kirjattu kuurosokean omaan henkilökohtaiseen palvelusuunnitelmaan. Jokaisella kuurosokealla on oikeus vaatia oman palvelusuunnitelman laatimista.

Yhdistyksen kanta on, että jos tulkkitunteja käytetään viittomakielen ohjaajan palveluihin, pitää palvelusuunnitelmaan kirjata niiden olevan yli-

määräisiä tulkkitunteja. Perusperiaatteena pitää olla, että tulkkipalvelun saatavuutta ei rajoiteta, vaikka tulkin sijaan joissain tilanteissa käytettäisiin viittomakielen ohjaajaa. Tällaisilla ratkaisuilla ei saa rajoittaa tulkin käyttöä ja tämä pitää ehdottomasti myös kirjata palvelusuunnitelmaan.

Viittomakielen ohjaajia on vähän

Viittomakielen ohjaajan koulutus kestää kolme vuotta. Koulutusta järjestävät Pohjois-Savon Opisto Kuopiossa, Rovala-Opisto Rovaniemellä ja Turun kristillinen opisto. Tutkinto on nuori, ensimmäiset viittomakielen ohjaajat aloittivat opiskelunsa vasta vuonna 2001. Tähän mennessä heitä on valmistunut vajaa 100. Viittomakielen ohjaajia ei siis ole koko Suomen tarpeisiin. Kaikissa kunnissa ei tiedetä viittomakielen ohjaajan olemassaolosta, ja epäselvyyttä on myös siinä, mistä viittomakielen ohjaajan voi tilata. Viittomakielen ohjaajia kouluttavat oppilaitokset tekevät joka syksy työllisyyskyselyn, jonka mukaan suurin osa valmistuneista ohjaajista työskentelee kouluissa ja päiväkodeissa.

Viittomakielen ohjaajia välittävät tällä hetkellä Jyväskylän, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Seinäjoen ja Vaasan tulkkikeskukset sekä Kuopiossa Honkalampi-säätiön tulkkikeskus ja Joensuussa avustajakeskus.

Yhdistyksen tavoitteena parantaa palveluja

Yhdistys pyrkii parantamaan kuurosokeiden palveluita niiden rahoitusta ja saatavuutta vaikuttamalla päätäjiin ja sitä kautta lainsäädäntöön. Ennen kaikkea yhdistyksen tavoitteena on, että jokaisen kuurosokean elämää helpottavat ratkaisut tehdään aina yksilöllisen tarpeen mukaan. Palvelujärjestelmässä ja lainsäädännössä tapahtuvat muutokset ovat kuitenkin hitaita.

Yhdistys vaikuttaa myös viittomakielen tulkkien koulutus – ja opetussäätöihin. Toiminnanjohtaja on valtakunnallisessa viittomakielen tulkkien koulutuksen seurantaryhmässä, jonne on viety kuurosokeiden toiveita. Yhdistyksellä on toimivat ja hyvät suhteet niin tulkkikouluttajiin kuin viittomakielen ohjaajia kouluttajiin. Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmässä yhdistyksen edustajina ovat Vesa Pikkuhookana, Eila Särkimäki (varalla) ja Riitta Lahtinen.

Lähteet: Jaana Marttila: Kuurosokeiden tulkkipalveluopas ja www.tulkit.net sekä johtoryhmän jäsenten Kai Leinosen, Heikki Majavan ja Ritva Rouvisen sekä kommunikaatiopäällikkö Riitta Lahtisen sekä Sisko Räsäsen (Pohjois-Savon Opisto) kommentit.

Voppi voi olla mielekäs ratkaisu

Teksti ja kuva: Seija Troyano

Viittomakielen ohjaajat, ”vopit” ovat jo muutamia vuosia tuoneet kaivatua lisää kuurosokeiden tarvitsemiin palveluihin. Tulkkipalvelu ei välttämättä aina vastaa kaikkien kuurosokeiden tarpeisiin. Viittomakielen ohjaajilla on kolmivuotinen koulutus. Sen pohjalta vopilla on kokemukseni mukaan hyvä valmius kommunikoida asiakkaan kanssa viittomakielellä, avustaa, opastaa ja kuvailla ympäristöä.

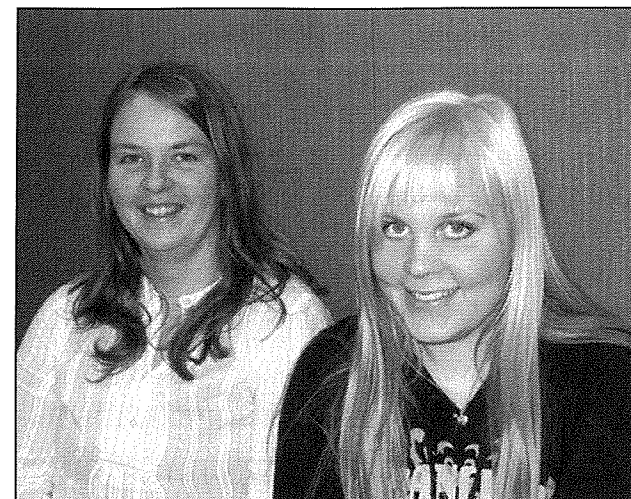
Voppien palveluun ei kuulu tulkkkaus. Kun kuurosokea tarvitsee tulkkkausta, hän käyttää tulkkipalvelua. Harrastuksissa ja esimerkiksi kauppamatkalla voppien palvelu saattaa hyödyttää myös tulkkipalvelun käyttäjiä.

Viittomakielen ohjaajien palvelu ei kuitenkaan ole tullut vielä tutuksi kaikille kuurosokeille, ei myöskään päätöksentekijöille. Vammaispalvelutyöntekijän pitää tehdä voppien osalta oma päätös asiakkaalle. Siksi on tärkeää perustella, miksi joskus voi olla mielekästä tulkkipalvelun sijaan käyttää viittomakielen ohjaajan palvelua. Sikäli kun sitä on saatavilla.

Kuopion tulkkipalvelukeskuksesta on muutaman vuoden ajan ollut mahdollista tilata voppi, jos asiakkaalla on siitä oma päätös. Itse koen vopin käytön hyvänä ja mielekkäänä ratkaisuna. Pääsääntöisesti käytänkin viittomakielen ohjaajan palvelua koska implanttini mahdollistaa sen, että välillä minun vain tarvitsee tarkistaa kuulemani. Myös normaaleissa kokoustilanteissa käytän ensisijaisesti voppia, koska kuuntelen induktiolla. Olemme sopineet vopin kanssa tietyt menettelytavat tietyissä tilanteissa. Silti on edelleen tilanteita jolloin tilaan tulkin.

Mielestäni joskus tulkki ja voppi yhdessä voisivat olla mielekäs kokonaisratkaisu. Tulkki keskittyisi tulkkaukseen, voppi avustaisi ja opastaisi taukojen aikana.

Kuurosokea, joka ensisijaista palveluaan, tulkkipalvelua, käyttäessään kohtaa tulkkipalvelun mahdolliset rajat siinä, että tulkki ei työkuvaansa vedoten voi avustaa (auttaa hedelmi- en punnitsemisessa, silmätippojen laittamisessa tms.) on hankalan ja myös ikävän tilanteen edessä. Siinä joutuu

Tulevia voppeja Pohjois-Savon Opistolta: Annukka (vas) ja Senni.

miettimään kysynnän ja tarjonnan kohtaamista sekä myös oman vamman problematiikkaa. Kuurosokeidenkin käyttämissä palveluissa avainsana on mielekkyys. Oman järjestömmekin on hyvä miettiä kaikkien kannalta mielekkäitä ratkaisuja ja käydä keskusteluja eri koulutustahojen kanssa.

Pohjois-Savon Opistosta on valmistunut jo useampi erä viittomakielen ohjaajia. Opiston viittomakielen ohjaajat opettajineen ovat tulleet minulle tutuiksi. Opiskelijat ovat harjoitelleet kanssani, yhdessä on vaihdettu ajatuksia ja kokemuksia. Opiskelijat ovat toimineet myös kuurosokeiden kerhonvetäjinä ja tuoneet iloista mieltä ja mukavaa tunnelmaa kerhotapaamiseen. Voi hyvin sanoa, että kuurosokeat ovat tulleet tutuiksi vopeille.

Oman kokemukseni pohjalta toivon, että entistä useampi kuurosokea löytäisi voppien tarjoaman palvelun mielekkääksi osaksi omaa palvelukokonaisuuttaan. ■

Olin minä ennen koulutyttö

Elvi Turunen

Sain viime vuonna kutsun entisen, nyt kunnostetun kouluni 70-vuotisjuhlaan. Juhlat pidettiin 15. heinäkuuta. Ne alkoivat kirkkomessulla ja jatkuivat vapaamuotoisella ohjelmalla sekä kahvilla.

Kutsun kuultuani aivoissani rupesi rakuttamaan ja tuli mieleeni vuoden 1945 kevät. Opettaja antoi kesän kotiläksyksi miettiä jotain, mistä on hyötyä ja ansiotuloa. Se kun oli tosi ankea vuosi. Olin silloin 10-vuotias tytöntyllerö. Minun kesätyöni kuulosti tällaiselta:

Toukokuu

Sirkat ne sirkutti,
kirves kun kilkutti
pilkettä pilkutti.
Joukkomme hei!
On autossa lastua, jalkaisen astua.
Sateessa kastua
tarvitse ei.

Olin nuori, mutta Tiina-muori oli vanha ja raihinainen, siksi mä häntä auttelen.
Työni annoin, avuksensa kannoin
käpyjä ja rankoja, täysisiä vesisankoja.

Kesäkuu

Minä sienet sirotin keväiseen multaan hain voikukanjuuria korvikekultaan. Ja kerkkoja taitoin, ja kirnusin voin ja Muurikin metsästä kotiin hain. Se oli rannassa työtä tarkkaa meidän olleessa ongella, kertyi siitäkin monta markkaa. Ne on pankissa tallella.

Heinäkuu

Totta heinähelteissä piti uimaan oppia illoin oltiin pallosilla, heiteltiin koppia. Juostiin ajat aivan uudet saavutettiin mestaruudet. Heilui harava ja hanko kaatui apila ja timotei. Tuli täyteen marjasanko, jonka tämä tyttö kauppaan vei.

Elokuu

Vasta äsken lensi pääskyset, pesän niillä näin, pienet poikaset. Poutapilvet ui, marjat punertui. Eipä kesä aina kestä vaan syksyn vinha tuuli nyt jo puita puistaa. Koulutieltä taaskin kävellään vaikeatkin läksyt pitää muistaa. Tuolla jättää lintupari meidän maan varpu uskollisena istuu oksallaan. Eipä kesä aina kestä aina vaan syksyn myrskytuuli nyt jo puita puistaa.

Luettuani tämän siellä juhlassa kysyi vanha opettaja, että mistä sen luin. Vastasin opettajalleni, ettei tämä ole kirjoitettu kirjoihin tai kansiin. Tuo keväinen kotiläksy vain putkahti mieleeni. ■

Viisi kysymystä

Koonnut Aatos Ahonen

1. Paljon matkustavat ihmiset valittavat kärsivänsä jet lagista. Mitä se tarkoittaa suomeksi?
2. Viipurin nähtävyyksiä on mm. Pyöreä torni. Kuka sen rakennutti?
3. Mikä kanava johtaa Lokan tekojärvestä Porttipahdan tekojärveen?
4. Minkä aikoinaan mahtavan valtion kuningas oli Kserkses?
5. Missä urheilulajissa käytetään harjaa?

Vastaukset:

1. Aikaerorasitusta
2. Kustaa (I) Vaasa
3. Vuotso
4. Persian
5. Curlingissa ■

Apuvälinekysely

Kristina Forsberg

Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille on lähetetty huhtikuun alussa kysely apuvälineiden käyttöön liittyvistä asioista. Kyselyllä kerätään tietoa kuulonäkövammaisten käyttämien apuvälineiden toimivuudesta, huoltoon liittyvistä asioista sekä puutteista ja omista niksistä. Vastausten perusteella pyritään vaikuttamaan siihen, että kuulonäkövammaisilla olisi paremmat mahdollisuudet saada käyttöönsä apuvälineitä, jotka tukevat heidän itsenäistä toimintakykyään. Huom! tutkimuksessa ei kuitenkaan kartoiteta asioita, jotka liittyvät tietokoneisiin ja sen apuvälineohjelmiin ja -laitteisiin, sillä IT-asiantuntijat huolehtivat siitä alueesta.

Kyselystä on tehty mustavalkoinen ja pisteversio. Kyselyn mukana on palautusta varten kirjekuori, johon ei tarvitse laittaa postimerkkiä. Pyydetäessä lähetän kyselyn myös sähköpostin kautta. Vastauksiin ei laiteta lähettäjän nimeä ja sähköpostin kautta tulleet vastaukset tulostan ilman lähettäjän yhteystietoja. Vastaukset toivoisin saavani huhtikuun loppuun mennessä, mutta otan ne vastaan, vaikka ehtisit palauttaa kyselyn vasta toukokuussa.

Apuvälinekyselyyn voivat vastata myös muut, kuin yhdistyksen varsinaiset jäsenet. Jos siis et ole saanut kyselyä ja haluat osallistua apuvälineitä koskevan tiedon keräämiseen, niin ota yhteyttä minuun ja lähetän kyselyn sinulle. Kyselyitä on saatavissa myös aluesihteereiltä.

Muistathan vastata!

Ystävällisin terveisin,

Kristina Forsberg
Projektityöntekijä / Apuvälineprojekti
Kuurosokeiden Toimintakeskus
Insinöörinkatu 10
33720 TAMPERE
p. 040 835 8365
kristina.forsberg@kuurosokeat.fi ■

ALLEKIRJOITA VETOOMUS:
www.itsenaisyysvammaisille.fi

Kajaanin päivätoiminta juhli kolmea vuottaan

Ulla Pekurinen

Aprillipäivänä, vaikkakaan ei aprililpilana, Kajaanin päivätoiminnan tiloissa Kajatuvalle juhlittiin iloisissa merkeissä täytekakun kera kuluneita kolmea toiminnan vuotta. Yhdistyksestä vieraanamme olivat aluepäällikkö **Heikki Majava** ja aluesihtööri **Hilkka Kälkäinen**.

Virallisesti Kajaanin kuurosokeiden päivätoiminta alkoi 4.4.2005. Työtoimintaa kuuroille ja kuurosokeille oli ollut Kajaanissa jo aiemminkin, mutta toiminta loppui yllättäen vuonna 2003. Siitä kahden vuoden kuluttua toimintaa voitiin jatkaa Suomen Kuurosokeat ry:n tuella. Ensimmäisen vuoden olimme hyyryläisinä Kajaanin seurakunnan tiloissa Karoliinan Kamarilla, missä meidät otettiin ystävällisesti vastaan. Nykyiseen paikkaamme Kajaanin keskustaan, Raatihuoneen torin vierelle muutimme kesäkuussa 2006.

Pääsy omiin tiloihin oli meille eräänlainen lottovoitto. Oma fyysinen tila on ollut päivätoiminnassamme yksi tärkeä me-hengen luoja. Vakituinen tila, huonekalut ja tavarat samoilla paikoilla tuovat turvallisuutta päivä-

toiminnan arkeen. Tärkeää on myös ollut tieto viittomakielisestä ympäristöstä ja mahdollisuus saada itsensä ymmärretyksi omalla äidinkielellään.

Kajatupalaiset ovat aina tehneet ahkerasti työtä käsillään. Vielä nykyäänkin he sanovat käyvänsä töissä, vaikka toiminta on harrastusluonteista. Töistä puheenollen, monenmoista on tullut värkättyä. Yksi suurimpia suosikkejä on kangaspuilla kutominen. Meillä on jatkuvasti kaksi eri lointa puissa. Tällä hetkellä kudotaan räsymattoja ja keinutuolin mattoja. Toinen työ, joka on ollut mukana alusta asti liittyy kierrätykseen. Olemme saaneet lahjoituksina ihmisten hylkäämiä neulottuja villapuseroita, myssyjä, kaulaliinoja ja keskeneräisiä töitä, jotka olemme sitten purkaneet, pesseet ja uudelleen kerineet. Lähes uudenveroiset monenkirjavat langat olemme sitten vieneet Karoliinan Kamarin Äiti-Teresa piirille, jossa ahkerat mummut ovat neuloneet niistä lappuja peitteiksi. Meistä on ollut mukavaa ajatella, että olemme olleet yksi lenkki ketjussa auttamassa palelevia lapsia kaukana Intiassa.

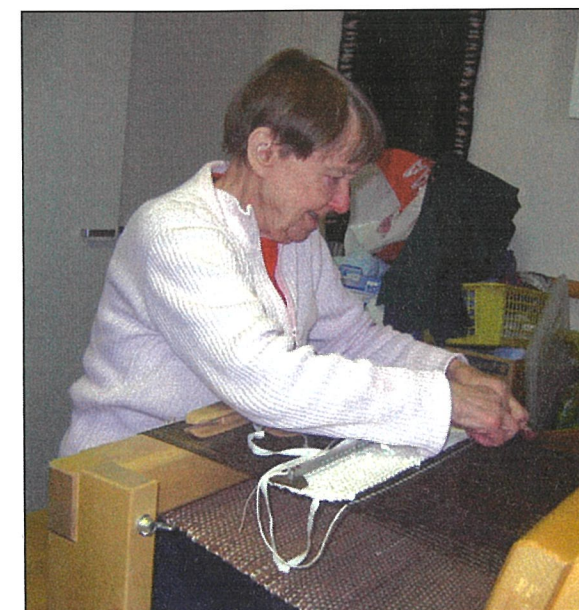
Kajatupalaisille tärkeä toiminto on ollut myös liikunta monissa eri muodoissaan. Kaupunki- ja luontokäve-

lyt, kuntosali, uinti ja retkeily ovat sopivasti piristäneet päiviämme. Tiedonjanoamme ovat ruokkineet monet erilaiset luennoitsijat, joita on käynyt tiloissamme useita, kertomassa niin fyysiseen kuin psyykkiseenkin hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Olemme suorittaneet Kajatuvalle myös ensiapukurssin.

Ajan myötä olemme saaneet ystäviä myös kajaanilaisista ihmisistä, jotka ovat lahjoittaneet meille lankoja, kangaita ja askartelutarvikkeita yleensä. Toivomme jatkossakin antoisaa yhdessätekemisen iloa Kajatuvan päivätoiminnalle. ■

Kajatupalaisia: vas. Pirjo Rissanen, Aune Tervonen sylissään Johanna Nöpänkangas, Maria Heikkinen, Ulla Pekurinen ja Pekka Rissanen.

Maria Heikkinen näyttää mallia, miten kangaspuilla kudotaan.

Kakkukahvit, pöydän ääressä myös Heikki Majava (toinen vasemmalta).

Pekka Rissanen käyttää tuolin selkänojaa apuvälineenä kerinessään villalankaa vyyhdiksi.